24-01-2022

Pædagogisk læreplan for Hjemly Skov- og idrætsbørnehave

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for personalets pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner i relation til de intentioner, mål og krav, som fremgår af Dagtilbudsloven. I teksten finder du løbende links til supplerende informationer på vores og andre relevante hjemmesider.

Læreplanen er et fagligt dokument, hvor du som læser får et kig ind i det pædagogfaglige rum. Efter hvert afsnit indsætter vi beskrivelser, hvor du kan læse om, hvordan personalet omsætter den pædagogiske læreplans intentioner og mål i praksis. Du vil her blive præsenteret for to pædagogiske værktøjer *Miniprojektbeskrivelser* og *Praksisfortællinger*, som personalet bruger i arbejdet med pædagogisk læreplanlægning.

Et *Miniprojekt* er en handling eller et forløb, som sættes i gang af en eller flere pædagogiske medarbejdere, med henblik på at planlægge, undersøge, evaluere og udvikle pædagogisk praksis. *Praksisfortællinger* er fortællinger om udvalgte episoder fra pædagogisk praksis, fortalt af pædagogiske medarbejdere, med henblik på at formidle, undersøge og udvikle den pædagogiske praksis. Formålet med at bruge disse værktøjer er, at realisere det pædagogiske grundlag og mål i den pædagogiske læreplan.
Gennem personalets beskrivelser får du mulighed for at følge deres overvejelser og valg, når de udvikler og udfolder pædagogikken inden for læreplanens forskellige områder og temaer. Vores pædagogiske læreplan opdateres løbende med nye projekter og fortællinger fra praksis.

Vi håber du finder relevant viden og indsigt undervejs – rigtig god læselyst!

Dette er et materiale fra Faaborg-Midtfyn Kommune.
Der er hentet inspiration fra Børne- og Undervisningsministeriets "Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold" samt ”Skabelon til pædagogisk læreplan”.

Miniprojektskabelonen er udarbejdet i samarbejde med UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole.

Skabelon til praksisfortællinger er udarbejdet med inspiration fra ”Pædagogens grundfaglighed -Grundbog til pædagoguddannelsen”, DAFOLO.

Indhold

Pædagogisk læreplan for Hjemly Skov- og idrætsbørnehave 1
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan 5
Hvem er vi? 7
Pædagogisk grundlag 8
"Glæde og trivsel i børnehøjde 8
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber 10
Projekttitel og datering 12
Evaluering af Miniprojektet 12
Praksisfortællingens titel og datering 12
Analyse og fortolkning 12
Pædagogisk læringsmiljø 12
Miniprojektets titel og datering 21
Evaluering af Miniprojektet 22
Praksisfortællingens titel og datering 22
Analyse og fortolkning 22
Samarbejde med forældre om børns læring 19
Miniprojektets titel og datering 23
Evaluering af Miniprojektet 23
Praksisfortæybllingens titel og datering 24
Analyse og fortolkning 24
Børn i udsatte positioner 19
Miniprojektets titel og datering 25
Evaluering af Miniprojektet 25
Praksisfortællingens titel og datering 26
Analyse og fortolkning 26
Sammenhængende børneliv 20
Miniprojektets titel og datering 27
Evaluering af Miniprojektet 27
Praksisfortællingens titel og datering 28
Analyse og fortolkning 28
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan 20
Inddragelse af lokalsamfundet 20
Miniprojektets titel og datering 29
Evaluering af Miniprojektet 29
Praksisfortællingens titel og datering 30

Analyse og fortolkning 30
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø 20
Miniprojektets titel og datering 31
Evaluering af Miniprojektet 31
Praksisfortællingens titel og datering 32
Analyse og fortolkning 32
De seks læreplanstemaer 21
Alsidig personlig udvikling 23
Pædagogiske mål for læreplanstemaet: 23
Social udvikling 29
Pædagogiske mål for læreplanstemaet: 29
Praksisfortællingens titel og datering 33
Kommunikation og sprog 36
Pædagogiske mål for læreplanstemaet: 36
Miniprojektets titel og datering 47
Evaluering af Miniprojektet 47
Praksisfortællingens titel og datering 40
Analyse og fortolkning 48
Krop, sanser og bevægelse 42
Pædagogiske mål for læreplanstemaet: 42
Miniprojektets titel og datering 43
Evaluering af Miniprojektet 50
Praksisfortællingens titel og datering 47
Analyse og fortolkning 51
Natur, udeliv og science 48
Pædagogiske mål for læreplanstemaet: 48
Miniprojektets titel og datering 49
Evaluering af Miniprojektet 53
Praksisfortællingens titel og datering 50
Analyse og fortolkning 54
Kultur, æstetik og fællesskab 51
Pædagogiske mål for læreplanstemaet: 51
Miniprojektets titel og datering 56
Evaluering af Miniprojektet 56
Praksisfortællingens titel og datering 56
Analyse og fortolkning 57

Evalueringskultur 52
Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan? 52

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

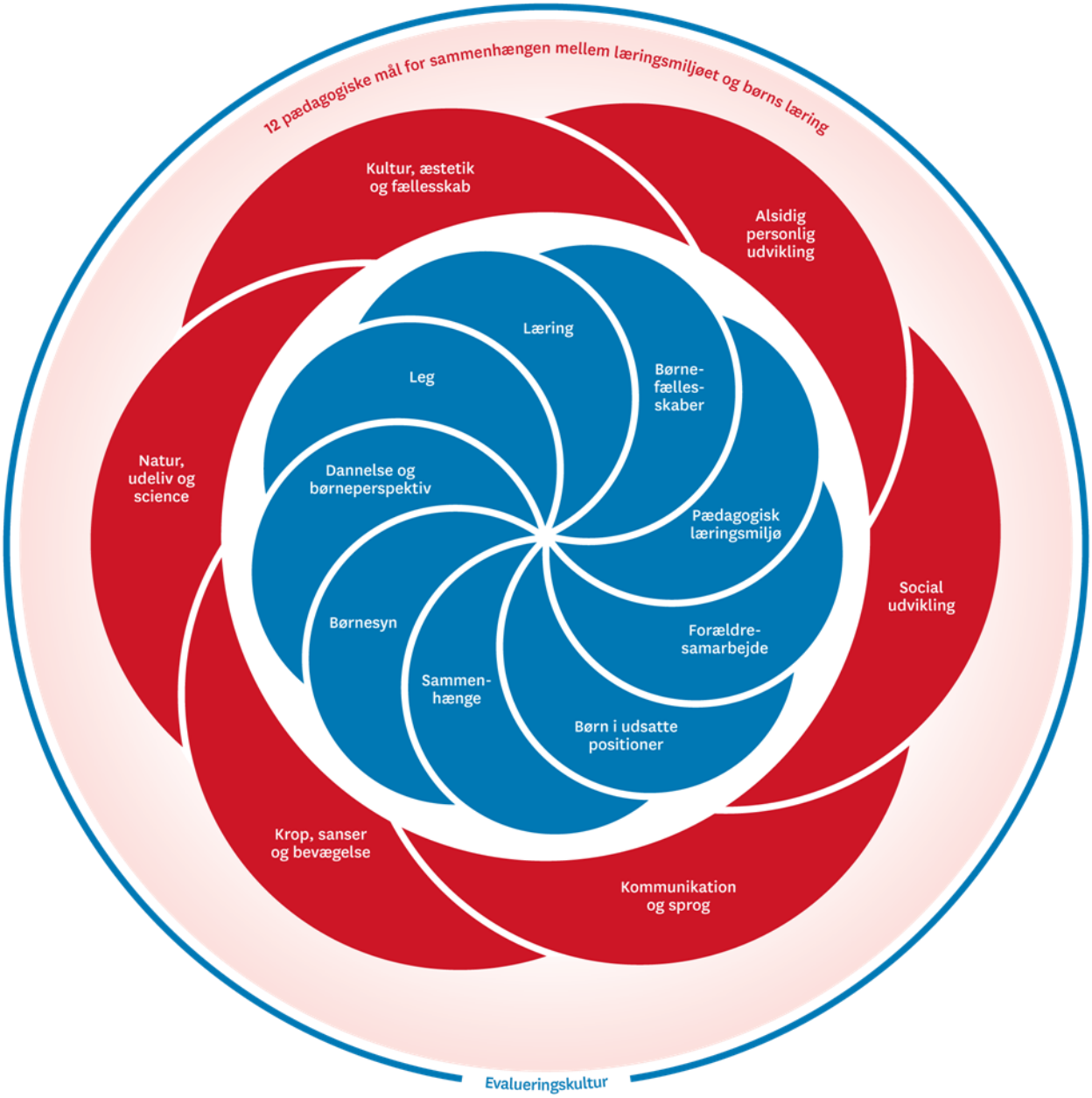

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold.* Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der løbende til publikationen.

I Faaborg-Midtfyn kommune har vi udviklet et værktøj - *Læringsblomsten*, som hjælper os med, at holde styr på temaer og mål i den pædagogiske læreplan. Det gælder både når vi planlægger vores hverdag med børnene, samt når vi reflekterer over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer, vi skaber, og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Her kan du få en præsentation af Læringsblomsten

Læringsblomsten findes også i en papirudgave, som du kan se et eksemplar af, hvis du henvender dig til personalet i vores dagtilbud.

Vi anvender blandt andet Læringsblomsten, når vi arbejder med *Miniprojekter* og *Praksisfortællinger*. Læringsblomsten giver os et overblik, når vi skal forholde os til læreplanens 6 indholdstemaer, samt de 12 mål for sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Temaer og mål er fastlagt via lovgivningen, og således fælles for alle dagtilbud i landet.

Hvis du vil vide mere om, hvordan personale og bestyrelser er blevet klædt på til at styrke arbejdet med pædagogisk læreplanlægning, kan du finde yderligere information på Faaborg-Midtfyn Kommunes hjemmeside

Hvem er vi?

Hjemly Skov- & Idrætsbørnehave ligger i landsbyen Hillerslev mellem Faaborg og Ringe på Fyn og er en privat børnehave op til 55 børn, og den er knyttet til en friskole med ca. 200 elever og nabo til en idrætsefterskole med ca. 215 elever.

Der er tre børnehavegrupper, og der er seks faste voksne (pædagoger og medhjælpere) og en leder tilknyttet stedet. Der er et tæt samarbejde mellem børnehave og friskole, og langt de fleste børn fortsætter i friskolen, når de forlader børnehaven.

De pædagoger, der arbejder i børnehaven, er håndplukkede på grund af deres prioritering af udeliv og bevægelse. På matriklen er der en del bygninger, haller, legepladser, idrætsområder, og så er der Hjemly-skoven, hvor børnehaven har tre baser med hver sin hytte i skoven, og alle er bygget delvist i samarbejde med forældre.

Hjemly er en børnehave som vægter naturen og udelivet højt. Vi ønsker at give børnene en endnu bedre selvforståelse ift. egne evner og begrænsninger. Vi ønsker at gøre børnene stærke i deres selvhjulpenhed og deres evne til at reflektere over egen rolle ind i et fællesskab. Vi bruger skoven som vores legeplads og vores pædagogiske arena og herfra udspringer vores pædagogiske aktiviteter ofte.

Børnehave, friskole, SFO og idrætsefterskole har fælles faciliteter, bl.a. busser, der gør det er let at komme omkring, fx til stranden eller til børnefødselsdage

Her finder I links til andre relevante oplysninger på vores hjemmeside

https://hjemlybornehave.dk/om-hjemly/boernehavens-vaerdisaet/

Pædagogisk grundlag

”Glæde og trivsel i børnehøjde

Vi klatrer i træer, ser på sommerfugle, bygger huler, laver bål, får fortalt eventyr og spiser madpakker i skovbunden. Der er højt til trækronerne i skoven, så her er fred og ro samt plads til mange slags leg. Hjemme i huset bager vi, maler, klipper flotte masker og cykler på legepladsen. Her er nærværende voksne med blik for det enkelte barn, fællesskabet samt de mange muligheder, naturen giver os.
Vi har fokus på kreativitet, godt kammeratskab og fremfor alt: glæde og trivsel i børnehøjde.”

Dette er den første tekst, man læser når man går ind på vores hjemmeside og dette er det praktiske grundlag for vores pædagogiske grundlag.

Nedenstående er baseret på løbende drøftelser på personalemøder og pædagogiske dage. Vi justerer løbende på vores tanker omkring vores pædagogiske praksis, men dette er et forsøg på at vores tanker omkring vores pædagogiske grundlag

Relationer, Forældre og Samspil.

Relation, tryghed og tillid mellem forældre og personalet er vigtigt for samarbejdet.
Den daglige dialog med forældrene, er vigtig for at barnets trivsel og læring i dagtilbuddet.
Samarbejdet mellem dagtilbuddet og hjemmet, forbinder herved barnets to livsverdner, og skaber sammenhæng for barnet.

Vi har fokus på at der er forskellige forældre, med forskellige baggrunde og kulturer.

Læringsmiljø, Hverdagsrutiner og Dannelse

Vi skal arbejde med spontane og planlagte læringsmiljøer og have fokus på at justere læringsmiljøet efter børnegruppen.
Læring sker hele dagen, både i aktiviteter, hverdagsrutiner og micro-overgange.

Vi inddrager forældrene i barnets udvikling, og giver inspiration til hjemmet i forhold til barnets udvikling.
Barnet skal tages alvorligt. Vi har fokus på fællesansvar at gøre barnet til aktiv deltager i eget liv, lære at vælge, være en god ven og have gode normer og værdier med videre i livet.

Barnet skal have en forståelse for demokrati og ligestilling. Digitaldannelse er en del at barnets tid i dagtilbuddet.

Børnefælleskaber, Barnesyn, Individ og Børneperspektiver.

Vi skal være opmærksomme og beviste om den børnekultur der kan opstå i børnefælleskabet.
Hvert barn skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet. Vi skal have fokus på det enkelte barn og arbejde målrettet i forhold til barnets nærmeste udviklingszone.

Vi arbejder med det enkelte barns ressourcer og fremhæver det enkelte individ, men altid i den kontekst der hedder fællesskabet. Et fællesskab som det enkelte barn skal lære at være en del af og lære hvad det vil sige at være med i et fælleskab.
Barnet har medbestemmelse i dagligdagen og har en stemme ind i børnemiljøet.

Legeevne og Medskaber

Det pædagogiske personale skal turde at sætte sig selv i spil og give slip på sig selv. Personalet er en aktiv deltager i legen, og har fokus på de tre læringsrum, gå forrest, gå ved siden af og gå bagved.

Vi har fokus på det spontane og i at gribe øjeblikket i legen. Vi har en eksperimenterende tilgang og ser muligheder frem for begrænsninger i legen og i det pædagogiske arbejde.
Legen har værdi og barnet skal støttes til at lege. Vi har fokus på ikke at bryde ind, når der opstår en magisk legestund.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

Det at være barn, har en værdi i sig selv. Hvert barn skal opleve at det har en betydningsfuld stemme ind i fællesskabet. Vi værner om barnets ret til at være barn, til at være forskellig og til at udvikle sig i eget tempo. Barnet opfattes grundlæggende som kompetent og selvstændigt, og skal ses som aktivt medskaber af egen læring. Det er vigtigt at barnet føler sig set, forstået og oplever at det har medbestemmelse. Det pædagogiske personale og ledelsen skal skabe pædagogiske læringsmiljøer, og organisatoriske rammer der muliggør at barnet oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendelse. Det pædagogiske personale har ansvar for at barnet mødes med omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid.

Dannelse og perspektiver

Barndommen har værdi i sig selv, og det pædagogiske læringsmiljø skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv, uanset om der er tale om hverdagssituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksen styrede forløb. Det pædagogiske personale skal fremme barnets dannelse, hvor begrebet dannelse refererer til en dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed. Barnet skal ud fra de værdier vi som pædagogisk personale arbejder med, have mulighed for at orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk, demokratisk menneske.

Legen

Legen har værdi i sig selv og er en gennemgående del af Hjemly. Legen er også grundlæggende for barnets sociale og personlige læring og udvikling. Legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at barnet kan være med, og for at legen udvikler sig positivt. Barnets spontane og selvorganiserede leg skal både anerkendes, respekteres og gives betydelig plads i hverdagen i dagtilbuddene. Det pædagogiske personale har samtidig et ansvar for at have en opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne og relationer blandt børnene udvikler sig. Det pædagogiske personale skal ydermere være deltagende og rammesætte legen, så barnet trives, prøver nye roller og sociale kombinationer og har en positiv oplevelse af at være en del af fællesskabet.

Læring

På Hjemly skal læring forstås bredt, barnet lærer ved at udforske med krop og sanser, ved at undre sig og stille spørgsmål, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer samt ved at eksperimentere og gøre opdagelser.

Barnet lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner. Barnet lærer ved at erfare nyt og ved at opleve, at det eks. kan bidrage til at ændre på regler og finde innovative og kreative løsninger i fællesskaber. Barnets læring fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs. Det betyder, at det pædagogiske personale skal skabe et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø.

For Hjemly er læring meget mere end tilegnelse af kundskaber, færdigheder og handlemønstre. Læring i en børnehave bør ske i en vekslen mellem blandt andet børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og hverdagsrutiner som eks. frokosten eller tøj af/på i garderoben.

Det pædagogiske personale skal bruge barnets lege som pejlemærker for, hvad det er optaget af og hvad der kan være en udfordring for dets læring og udvikling. Derfor skal der arbejdes med dette i planlagte læringsaktiviteter og derigennem bringe barnet videre i dets sociale, emotionelle og kognitive udvikling.

Børnefællesskaber

Al leg og læring sker i et socialt samspil med de øvrige børn og det pædagogiske personale på Hjemly. Relationer og venskaber er afgørende, for at barnet oplever at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til.

Hjemlys børnefællesskaber skal også skabe rum for, at barnet kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur, og at mobning forebygges. Barnet og det pædagogiske personale er fælles om at skabe det sociale rum, hvorigennem de enkelte børn lærer og udvikler sig.

Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab på Hjemly.
Forældrene har et medansvar, som betyder, at forældrene indgår i at skabe et velfungerende børnefæl-lesskab præget af anerkendelse af alle familier uanset disses forudsætninger.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. ”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Her beskriver vi, hvordan vi hele dagen skaber et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Pædagogiske læringsmiljøer skal understøtte:

- Børns nysgerrighed
- Gåpåmod
- Selvværd
- Bevægelse

Dette skal være gennemgående på tværs af de seks læreplanstemaer, som ses nedenfor.

Børn i udsatte positioner

Vi er bevidst om, at der er en positiv intention bag ethvert barns adfærd og det er vores pædagogiske opgave og ansvar, at kunne bevare den positive tilgang til det enkelte barn og børnefællesskabet. I den pædagogiske praksis betyder det, at det pædagogiske personale er ansvarlige for at etablere positive relationer til børnene. Dette er en forudsætning for at kunne vejlede og guide barnet bedst muligt.

Vi arbejder med anerkendelse og det at give barnet en farbar vej. Det er en forudsætning, at det pædagogiske personale besidder og bruger redskaber, der guider børnene i også selv at finde løsninger på deres konflikter. Vi råber ikke og skælder ikke ud.
Det pædagogiske personale skal støtte børnene i at turde at gå deres egne veje, for eksempel ved at børnene vælger aktiviteter eller relationer til og fra, når de ikke matcher deres trivsel, læring- og udviklingsbehov under hensynstagene til, at børnene også i høj grad bør deltage i det samlede børnefællesskab.

Sammenhæng til børnehaveklasse

På Hjemly er vi opmærksomme på, at de skift og overgange børnene står over for, når de kommer fra børnehaven til SFO og skole. Derfor har vi åbent hus-dage i foråret i samarbejde med skolen. Hvor de, både forældre og børn får mulighed for at se de rammer de snart skal indgå i. Derudover har vi lavede andre pædagogiske tiltag for at lette overgangen fra børnehave til skole. I børnehaven har vi udarbejdet et forårsSFO forløb, som skaber tryghed og genkendelig for børnegruppe, som eksempletvis en samling. Vi har i samarbejde med skolen lavet klassedelingen som børnene bliver præsenteret for, hvor de har mulighed for at møde de børn de skal starte i klasse med og deres kommende lærer.

Hjemlys børnehave og skole er bygget sammen og kan derfor benytter samme udendørsarealer, hvilket skaber tryghed og genkendelighed for dem og kan fordre at overgangen bliver nemmere.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfund:
I Hjemly Skov- og Idrætsbørnehave tager vi på turer ud af huset og ind i lokalsamfundet, det kunne f.eks. være: Naturlegepladsen i Svanninge bakker, Havnen og stranden ved Dyreborg eller Skårupøre, Bibliotek og Ringe by og mange andre steder.

Inddragelse af børnene:

Børnemiljøvurderingen skal fremover udarbejdes og eksekveres årligt i Hjemly. Den omhandler børnenes oplevelse af deres fysiske, psykiske og æstetiske miljø, hvor det er udelukkende børnenes perspektiv på disse tre parametre der vurderes. Ud fra børnenes besvarelser udformes der en handleplan, som har til hensigt at imødekomme deres ønsker.

De seks læreplanstemaer Alsidig personlig udvikling

"*Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."*

Alsidig personlig udvikling handler om:

- Hvem jeg?
- Hvad kan jeg lide?
- Hvad kan jeg ikke?
- Hvam er mine venner?
- Hvad er mine interesser?
- Lære at mærke efter og sige til og fra?
- Forståelse for, at fra sted til sted er der forskellige normer og værdier som er glædende
- Dannelse af Integritet og bevidstgørelse her er.

Udvikling handler i høj grad om, at børn opbygger og udvikler deres selvfølelse og tør udfolde sig selv. Alsidig personlig udvikling understreger, at det er barnets mange potentialer, der skal udvikles og ses som en helhed. Det sociale fællesskab er af afgørende betydning for barnets alsidig udvikling. Det er i samspil med omgivelserne, at børn udvikler deres personlighed. Børn spejler sig i andre børn

og andre voksne og trives bedst i en omverden, der er anerkendende og medlevende. Et barn skal opleve sig selv som et unikt menneske fyldt med muligheder, succesoplevelser og med betydning for andre.

Det sociale fællesskab er af afgørende betydning for barnets alsidige udvikling. Børn har brug for at lære, at tackle forskellige situationer og følelser, der opstår i fællesskabet. Det gælder alt fra konflikthåndtering, venskaber, konkurrence, sorg, glæde etc. De nære voksne er vigtige medspiller, når børn skal gøre sig følelsesmæssige erfaringer. For at blive et robust og alsidigt menneske er det vigtigt, at børnene får lov til at udfolde og afprøve egne potentialer, ved blandt andet at øve sig i både at give og modtage, se andre samt blive set.

Legen er også af afgørende udviklingsrum. Legen indeholder flere samarbejdsaspekter, som er med til at udvikle børn. Igennem legen forhandles der, man lærer om kompromisser, evnen til at dele samt forskellighed, hvilket er erfaringer, der i høj grad bidrager til barnets alsidig udvikling, anerkendende relationer giver gode muligheder for at støtte op om hinandens ideer til lege og aktiviteter, og støtter derved op omkring den personlige udvikling.

Alsidig personlig udvikling opnås bl.a. ved at:

- Være i et godt børnemiljø
- Udfordre barnets potentialer og grænser
- Barnet opnår erfaring med at håndtere en bred variation af følelser
- Møde nye udfordrende ting og oplevelser
- Indgå i forskelligartede relationer med andre børn og voksne
- Opleve tryghed, omsorg anerkendelse og succesoplevelser

Alsidig personlig udvikling kan bl.a. styrkes ved at:

- Skabe et godt inspirerende børnemiljø
- Skabe en tryg og meningsfuld hverdag for barnet
- Anerkende og involvere sig i barnets interesser
- Vække nysgerrighed hos barnet
- Støtte op om relationer og venskaber
- Inspirere til både fri leg og planlagte aktiviteter

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder det forudsætter:

- Engagement
- Livsduelighed
- Gåpåmod
- Deltagelseskompetencer (*Deltagelse samt aktiv deltagelse*)
- Forskellig deltagelsesformer, balancere imellem iagttagelse og mere initiativtagerne positioner i de forskellige aktiviteter og relationer, de indgår i.

Det pædagogiske personale skal støtte børnene i at turde gå deres egne veje, for eksempel ved at børnene vælger aktiviteter eller relationer til og fra, når de ikke matcher deres trivsel, lærings- og udviklingsbehov under hensynstagene til, at børnene også i høj grad bør deltage i det samlede børnefællesskab.

I legen for børnene mulighed for at drage egne erfaringer, ord lærer ikke det gør erfaringer. Det er af stor betydning for børnenes liv, at de får mulighed for at bearbejde deres virkelighed igennem legeprocesser.
Forudsætningen for at børnene bedst muligt udvikler deres alsidig personlige udvikling er, at de har en grundfølelse af tryghed og grundlæggende tillid til, at de voksne vil dem det godt.

Social udvikling

"*Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."*

Legens betydning for social læring

Læringsmiljøer der understøtter og hvor børn lære at:

- Forhandle
- Indgå kompromisser
- Afkode legens formelle og uformelle regler
- Konstruktive lege udspil
- Fastholdelse i legen
- Forskellige sociale omgangsformer

Det pædagogiske personale skal løbene veksle mellem at gå foran, ved siden af og bagved børnene med henblik på at understøtte børnenes deltagelse i legefællesskaber.
Børneinitierede leg fremmes af det pædagogiske personale, som værner om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst. For at sikre ovenstående har vi, som pædagogisk personale på Hjemly fokus på den voksnes rolle i forhold til det enkelte barn. Det pædagogiske personale skal være indstillet på den positive voksen barn-kontakt og være bevidste om betydningen her af. I vores pædagogiske praksis betyder det bl.a. at personalet på barnets team for etableret positive relationer til barnet, da det er en forudsætning for at kunne vejlede, guide og give hensigtsmæssige handlemuligheder. Det pædagogiske personale på Hjemly har et ansvar for at bevidstgøre og understøtte børnene i hvilke handlemuligheder de har og hvordan de på den mest hensigtsmæssige måde kan anvende disse f.eks. hvordan man træder ind i et nyt børnefællesskab.

Læringsmiljøet skal understøtte børns lyst til at lege, udforske og eksperimentere" (*Den styrkede læreplan s. 38*)
På Hjemly er hver gruppe fordelt i teams med hvert sit pædagogisk personale. Hvert team benytter teammøder og personalemøder til at drøfte børnenes udvikling – blandet andet for at blive opmærksom på det enkelte barns trivsel og dermed have fokus på tidlig opsporing.

"*Relationer er en væsentlig del af grundlaget for, at børn lærer sig empati. Empati handler om at mærke egne følelser, at kunne sætte sig ind i andres følelser og oplevelsesverden og at kunne handle på måder, der også understøtter samspillet med andre*." *(Den styrkede læreplan s. 38)*

Indbyrdes relationer og venskaber mellem børn har stor betydning for den sociale læring og medvirke til udvikling af sociale færdigheder, som oftest ses i legen.

Det er væsentligt for børns udvikling af empati, at det pædagogiske personale er optaget af børne perspektivet, som børnene udtrykker både verbalt og kropsligt. Relationer mellem det pædagogiske personale og børnene bygger på ligeværd, forståelse og indlevelse medvirker til, at børnene udvikler selvstændighed og får medbestemmelse, men også til, at børnene får forståelse for andre og betydning af handlen i fællesskabets og hinandens interesser. (*Den styrkede læreplan s. 38*)

Kommunikation og sprog

"*Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.*
Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn." (Den styrkede læreplan s. 40)

På Hjemly arbejder vi med, at alle børn skal have de bedste udviklingsmuligheder for deres sprog, det gør vi bl.a. ved at have et tæt samarbejde mellem institutionen og familierne.
Vi arbejder med tæt sammen med PPRs Tale/Høre konsulent og benytter Rambøll ift. Sprogscreening.

Kommunikation er ikke blot det talte, men i ligeså høj grad mimik, toneleje, kropssprog, hånd tegn og øvrig nonverbale sprog. Det pædagogisk personale har et øget ansvar for at etablere et sundt fundament for den sproglige udfoldelse på Hjemly og for at skabe og udvikle en kultur hvor børnene understøttes i, at udtrykke egne tanker, behov og ideer for sig selv og omverdenen samt de sociale fællesskaber de indgår i. Det en forudsætning for sprogarbejdet at børnene bliver set, hørt og mødt med en positiv voksenkontakt da det er medvirkende til, at de anvender sproget på en positiv måde.

At vente:

- På Hjemly er vi opmærksomme på værdien i at vente da det giver barnet tid og ro til refleksion og derved barnet mulighed for at lagre ny viden
- Giver barnet mulighed for at reagere
- En nødvendighed for at barnet kan lære at tage tur
- Giver den voksne mulighed for at se hvilken form for hjælp barnet behøver.

At sætte ord på sig selv som voksen:

- Giver barnet forudsigelighed
- Giver barnet mulighed for at samarbejde fordi det ved hvad der skal samarbejdes omkring
- Hjælper barnet med at lære den voksne at kende
- Giver fælles fokus og hjælper barnet med at fokusere
- Den voksne bliver en god rollemodel
- Barnet lærer at sætte ord på sig selv

10

Sætte ord på de andre børn og de andre omgivelser:

- Hjælper barnet med at få viden om de andre børn- barnet bliver socialt opmærksomt
- Hjælper barnet med at forstå den aktuelle kontekst

- Hjælper barnet med at forstå hvad andre mener, siger og gør
- Hjælper barnet med at give det legemodeller/ ideer

Omgangstonen i børnefællesskaber:
Herunder børnekulturen, hvordan børnene kommunikerer med hinanden indbyrdes.

Børn med særligt behov for sprogudvikling:

Når vi vurderer, at et barn har brug for særlig sprogstimulering, udarbejdes der en handleplan der understøtter barnets individuelle behov herunder, ordforråd, sætningskonstruktioner og udtalevanskeligheder.

Pædagogisk personale som sproglige rollemodeller*:*
Herunder, lytte, fortælle, stille spørgsmål, aflæse, genskabe og udvikle en passende kommunikation og fællesskaber. Sproget er en forudsætning for at opnå en fælles forståelse.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen". (*Den styrkede læreplan s. 42*)

På Hjemly arbejder vi på at have et mangfoldigt tilbud med rig mulighed for bevægelses- og bevægelseslege. Pædagogiske overvejelser som; hvor vil vi flytte børnene hen, igennem krops-og bevægelseslege. Fire fokus punkter: Fysisk, psykisk, socialt og kognitivt.
I løbet af en dag på Hjemly er der masser af udviklingsmuligheder det kunne for eksemplet være sanseintegration, herunder de primærsanser: Vestibulærsansen, kinæstesisans og tekstilsansen.

Tumle kultur, når børn leger og hopper sammen, er det med til at styrker deres knoglestruktur, deres venskaber og forståelses for hinanden. Når vi har samtaler med børnene om, hvad er et uheld og hvad der er med vilje og forståelse for forskellen.

På Hjemly har vi fokus på udelivet og prioriterer, at der altid er mulighed for at bruge vores legepladser og især vores skov, som agerer læringsmiljø for alle vores grupper. Når vi er i ude rummet er der mindre støj, højt til loftet og flere kvm2, hvor børnene kan opholde sig, dette er med til, at der opstår færre konflikter mellem børnene.

Hvorfor har vi bevægelse?

Med udgangspunkt i ovenstående bliver det særligt relevant at arbejde med bevægelse for at videreudvikle motoriske færdigheder. Yderligere udvikles sanseintegrationen, kropsfornemmelser og kropsforståelse, kropsglæde samt styrkelse af selvtillid og selvværd. Slutteligt øges den fælles kommunikation i børnegruppen.

Natur, udeliv og science

”*Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.” (Den styrkede læreplan s. 44)*

På Hjemly har vi en fantastisk skov og generelt et mangfoldigt naturliv rundt om Hjemly. Vores personale har stor erfaring i at benytte naturen som et læringsmiljø ift. at varetager projekter om dyr og naturen.
Skoven giver vores børnene mulighed for at opleve de fire årstider skift i sæsoner.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.” (Den styrkede læreplan s. 46)

På Hjemly arbejder vi med kreaværksteder – det kan være i skoven eller i vores hus. I huset har vi et rum som er indrettet til formålet – hvor det er nemt for børnene selv at arbejde kreativt, men også et rum hvor personalet kan lave aktiviteter som udfordrer børnene indenfor kreativitet, fantasi, kunstneriske udtryk m.m.
I det kreative værksted arbejder vi med fordybelse og kreativ udvikling. Børnene får kendskab til forskellige materialer og metoder hvor de lærer, at udtrykke sig visuelt både gennem den frie fantasi men også gennem instruktionspræget produktskabelse. Vi har fokus på udvikling af børnenes finmotoriske evner, samt samarbejde og koncentration igennem æstetiske læringsprocesser. -rummet er åbent for alle børn, uanset alder og kompetencer. Børnene selv har stor indflydelse på hvilke projekter vi giver os i kast med.

Herunder ser I en illustration – Læringsmiljø-modellen. Den viser, hvilke elementer der tilsammen udgør det pædagogiske læringsmiljø: De daglige rutiner, vokseninitierede aktiviteter og børnekultur – holdt sammen af lege og fællesskaber.

Vi arbejder hele tiden med udvikle vores *Pædagogisk Læringsmiljø*. Efterhånden som vi arbejder med læringsmiljøet i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi udvikler læringsmiljøet i vores hverdag sammen med børnene.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Dette er under udarbejdelse !

Vi arbejder hele tiden med udvikle vores *Samarbejde med forældre om børns læring*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan samarbejdet med forældrene er med til at sikre trivsel, læring, udvikling og dannelse for børnene.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Dette er under udarbejdelse !

Vi arbejder hele tiden med udvikle vores *Arbejde med børn i udsatte positioner*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi skaber et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn lige muligheder for at deltage i hverdagens fælleskaber.

Sammenhængende børneliv

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Dette er under udarbejdelse !

Vi arbejder hele tiden med at bidrage til et *Sammenhængende børneliv*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi sikrer sammenhæng i børnenes liv og læring, i overgangene mellem hjem, dagtilbud og skoler, samt hvordan vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Dette er under udarbejdelse !

Vi arbejder hele tiden med *Inddragelse af lokalsamfundet*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at skabe trygge og udviklende læringsmiljøer for børnene.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Dette er under udarbejdelse !

Vi har hele tiden fokus på *Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.* Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi inddrager børnenes oplevelser og perspektiver, når vi løbende vurderer og udvikler kvaliteten af børnemiljøet, som en del af arbejdet med at skabe trygge og udviklende læringsmiljøer.

De seks læreplanstemaer

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer. "

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Som tidligere beskrevet, har vi i Faaborg-Midtfyn kommune udviklet et værktøj - *Læringsblomsten*, som hjælper os med at holde styr på de lovfastsatte temaer og mål i den pædagogiske læreplan, når vi planlægger vores hverdag med børnene og reflekterer over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer vi skaber og børnenes læring.

Her kan du få en præsentation af Læringsblomsten

På de følgende sider folder vi læringsblomsten ud, idet vi gennemgår læreplanens 6 indholdstemaer og de 12 mål. Under hvert tema finder du eksempler på, hvad der kendetegner de læringsmiljøer, som personalet stræber efter at skabe, samt hvad børnene skal have mulighed for at opleve i deres hverdag sammen med kammerater og personale.

I afsnittet om evalueringskultur, kan I læse mere om, hvordan vi evaluerer vores pædagogiske praksis og følger op, så vores læringsmiljøer bedst muligt understøtter børnenes brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse. ”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Alsidig personlig udvikling,* i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- der er præget af omsorg og tryghed samt appellerer til nysgerrighed
- der understøtter samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale samt børn imellem
- hvor alle udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden gennem leg og aktiviteter – på tværs af alder, køn, social og kulturel baggrund

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at have mod på livet samt erfaringer med sociale positioner og demokratiske processer
- at være nysgerrige og føle sig trygge i verden, så de kan holde fast, prioritere og fordybe sig med tillid til egne potentialer
- at kunne engagere sig samt lege og deltage i forskellige fællesskaber, hvor de kan få hjælp til at regulere deres følelser og håndtere både med- og modgang

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres alsidige personlige udvikling.

Et eksempel på arbejdet med miniprojekt omkring Alsidig Personlig Udvikling:

Miniprojektansvarlig	
Udviklingsfokus ● Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet?	Vi vil være nysgerrige på, hvordan en øget opmærksomhed på nærvær, følelsesregulering og på bearbejdning af børnenes oplevelser igennem bl.a. støttende samspil har betydning for børnenes positive følelsesmæssige udvikling. Dette for at se, om børnene med tiden vil kunne internalisere fx den trøst, de har mødt fra os pædagoger og at deres behov for direkte følelsesregulering mindskes.
Miniprojektets fokus ● Hvad handler dit/jeres miniprojekt om? ● Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)?	Helt konkret skal vi som pædagoger spejle børnenes indre sindsstemning, således at de bliver afstemt korrekt og derigennem udvikler og støtter børnenes metalliseringsevne deres empatiske forståelse.
Projektdeltagere ● Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet?	Pædagogerne på vores stue deltager Fokus igennem hele dagen Projektet igangsættes på ubestemt tid, men med løbende evaluering en gang om måneden.
Læringsblomsten - Børneperspektiver (Temaer og mål i Læringsblomsten) ● Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet?	At de kan engagere sig i leg og at deltage i forskellige fællesskaber, hvor de kan få hjælp til at regulere sine følelser og at håndtere både med- og modgang. At børnene oplever en tryg tilknytning til de voksne, således de oplever en øget mulighed for deltagelse i både børnefællesskaber og i den generelle personlige udvikling.
Læringsblomsten - Professionelt perspektiv	Vi forventer at erfare og lære, hvordan vi gennem nærvær og støttet samspil bedre støtter op om børnenes følelsesmæssige udvikling, herunder at støtte dem i affektiv afstemning og

(Det pædagogiske grundlag samt temaer og mål i Læringsblomsten) ● Hvad forventer du/I at opleve, erfare og lære gennem miniprojektet?	affektregulering for derfor at udvikle og højne deres metalliseringsevne og mulighed for udviklingen af empati. Vi forventer at erfare, hvordan en tæt tilknytning til børnene højner deres mulighed for deltagelse og generelt støtter deres alsidige personlige udv.
Viden og handlemåder ● Hvilken faglig viden og særlige handlemåder vil du/I bringe i spil i forbindelse med miniprojektet?	Affektiv afstemning/følelsesregulering, støttende samspil. (Stern, Fonagy, Hart). Bearbejdning af oplevelser = mentaliseringsprocessering (Fonagy) Tilknytningsmønster (Bowlby) Vi vil have fokus på fordybelse, nærvær og prioritere mere tid i samspil med børnene.
Plan for miniprojektet Lav en plan for, hvordan miniprojektet helt konkret skal foregå, herunder: ● Hvordan vil I dokumentere sammenhængen mellem det læringsmiljø I etablerer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? ● Hvad skal være i fokus for dokumentationen?	Vi vil dokumentere hvordan vi som pædagoger tager os mere tid til at indgå i støttende samspil med børnene og derigennem at deltage aktivt i lege og forskellige aktiviteter. Derudover vil vi være opmærksomme på, hvordan vi affektivt afstemmer børnene hensigtsmæssigt i løbet af dagen, så de udvikler sig løbende følelsesmæssigt. Vi vil inddrage børnenes perspektiver på pædagogernes tilstedeværelse og nærvær. Vi vil evaluere løbende
Tidsramme ● Hvor, hvornår og hvor længe skal miniprojektet finde sted? ● Hvor og hvornår evaluerer I?	Projektet skal være permanent, men skal evalueres løbende. Vi vil evaluere i foråret.
EVALUERING EFTER GENNEMFØRELSE	**EVALUERING EFTER GENNNEMFØRELSE AF MINIPROJEKT**
Refleksion over praksis ● Hvilke nye sanselige erfaringer om samarbejde mellem børn og pædagogisk personale har miniprojektet givet dig/jer?	• Børnene har gennem projektet udviklet egen evne til at orientere sig i forhold til sine omgivelser og har igennem nærværende og affektregulerende voksne oplevet følelsesmæssig stemthed og indgået i en tryg relation til de omgivende pædagoger.

• Hvilke nye erfaringer har I hver især fået om egne måder at reagere og handle på i konkrete situationer i pædagogisk praksis? • Hvilke nye forståelser om udvikling af læringsmiljøet har miniprojektet givet anledning til? • Hvilken viden og hvilke handlemåder er du/I blevet nysgerrige på, at arbejde videre med?	• Ved at støtte børnene følelsesmæssigt i situationer, som kan være krævende og udfordrende – og at spejle dem følelsesmæssigt fx gennem trøst ses det, at børnene på sigt lærer at berolige sig selv i langt højere grad og at de ikke i samme omfang som før set får samme følelsesmæssige udsving. • Miniprojektet har givet nye forståelser omkring affektregulering og at huske os selv på ikke at blive mentalt presset af børnenes følelsesmæssige udsving – men i stedet forsøge at berolige og trøste fremfor at blive opfarende eller presse børnene til at lukke ned for en følelse ved at sige "Nu skal du stoppe med at græde" Eller "Det er ikke noget at græde over". • Vi er blevet nysgerrige på fortsat at have mere fokus på at være nærværende med børnene i leg og aktiviteter og at have fokus på 'udviklende øjeblikke' (Rikke Tordrup, Udviklende Øjeblikke, 2019.)

Læringsblomsten – Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse
• Se jeres dokumentation igennem og beskriv:
  • hvor ser du/I, at det læringsmiljø I har etableret, har påvirket børnene?
  • hvordan har det påvirket børnene?
	• Vi ser særligt i garderoben, at børnene er blevet bedre til ikke at blive overvældet følelsesmæssigt, når de møder modstand, når de fx skal tage tøj på, hænge deres tasker op eller skal finde eller pakke madpakken ned i tasken. Nu reagerer børnene med at italesætte, hvad de har brug for hjælp til og andre børn bliver fortsat kede af det, men kan hurtigt igennem trøst og omsorg falde til ro og har mod på at prøve igen.

Opfølgning • Hvordan, hvornår og med hvem vil du/I følge op?	• Vi vil følge op med vores kollegaer og spørge ind til, hvordan og om de oplever, at Rumpenisserne/Skovsneglene er blevet bedre til følelsesmæssigt at falde til ro og til at tackle forskellige udfordringer i garderoben uden at blive overvældet følelsesmæssigt. • Vi vil spørge individuelt de andre pædagoger, hvordan de oplever dette. • Det vil vi gøre i februar måned 2021.
Videndeling • Hvordan vil du/I dele viden med kollegaer, leder og samarbejdspartnere i øvrigt?	• Vidensdeling på et personalemøde
Øvrige tanker og forståelser	

Forskellige former for praksisfortællinger:

I Rumpenissegruppen som er de 2,11 – 4-årige leger vi fællesskabskabende lege. Det er lege der styrker fællesskabet og giver børnene mulighed for at deltage aktivt og indgå i samspil. Samt være værdifulde deltagere og medskaber af sociale og kulturelle fællesskaber.

De voksne afstemmer legene så de passer til børnenes udviklingstrin. Der veksles mellem skal-aktiviteter og vil-du-være-med-aktiviteter.

Kyllingemor, gemmeleg, sild i tønde, bjørnen sover, fisker fisker, simon siger blot for at nævne nogle.

Der er som oftest nogle af de ældste børn i gruppen der kender legen, og som er kulturbærer.

Feks.

De voksne aftaler at når vi kommer ud, skal vi lege kyllingemor. De går ud på "sportspladsen". På vej derud siger de til de Rumpenissebørn de møder, "Kom vi skal lege kyllingemor". Idet de positionerer sig og bringer legen i spil opdager andre børn at der er noget i gang og kommer og vil være med.

De voksne har fokus på at enkelte særligt sårbare skal hjælpes til at deltage i legen. Her stiller de voksne sig til rådighed ved at holde i hånden, eller lader barnet være observerende på hvad der foregår.

Vi bruger også hjælpe-ræv eller hjælpe-kyllingemor, enten en voksen eller et andet barn der kender/er mere sikker i legens regler og opbygning.

Vores erfaring er at der skal justeres undervejs i legen. Der er som regel nogle der er for voldsomme når de fanger de andre. Her stoppes legen og de voksne illustrerer med små dramasekvenser hvordan man fanger en "kylling" uden det gør ondt eller den anden falder fordi man skubber.

Det er for enkelte børn vanskeligt at blive fanget (de har tabt), her har de voksne fokus på legens regler og opbygning. Og hvis man ikke følger reglerne kan man ikke være med og må gerne tage en pause. Som oftest vil barnet være drevet af sin trang til at deltage og kommer hurtigt med i legen igen.

Hvis dette ikke sker vil en voksen stille sig til rådighed som hjælper i legen og tage barnet i hånden. Eller være sammen med barnet og forklare legens regler.

En anden type praksisfortæling:

Mål for børn:

1. Skal kunne udfolde, udforske og erfarer sig selv og hinanden på kendte såvel som nye måder, for der igennem at få tillid til egne potentialer. På tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.
2. Samspil og tilknytning mellem børn og pædagogisk personale samt børn og børn imellem. Skal bære præg af omsorg, tryghed og nysgerrighed. Alle udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetence til at deltage i fællesskaber. Det gælder også i situationer der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Pædagogisk miljø skabes gennem

(med udgangspunkt i hal aktiviteter hvor der skal arbejdes sammen og hver for sig)

(med udgangspunkt i motorikrum hvor der er mindre plads men alligevel udfoldelsesmuligheder)

Omsorg og tryghed samt appellere til nysgerrighed:

Dette gøres ved at se det enkelte barn i fællesskabet gennem barnets øjne. Dette gøres for at lære barnet at udfordre, udforske og erfarer sig selv og andre. Samt få tillid til egne potentialer.

Eksempel. Vi leger med balloner i hallen. Børnene kaster med balloner til hinanden og til sig selv. Børn og voksne kaster balloner over et net og forsøger at få flest balloner over på den anden side.

Understøtte samspil og tilknytning pædagogisk personale samt børn og børn imellem.: Dette gøres ved at pædagogisk personale er aktivt deltagende i lege med børnene og derigennem ser samspillet børn og børn imellem.

Eksempel. Pædagogerne laver "pizza" på hinanden og børnene kopierer og laver "pizza" på hinanden to og to samtidig med de byder ind med ingredienser.

Udfolde, udforske og erfarer sig selv og hinanden gennem leg og aktiviteter på tværs af alder, køn, social og kulturel baggrund.: Dette gøres ved at pædagogisk personale er med til at være med der hvor børnene er og derved kan hjælpe børnene til at udfolde, udforske og erfarer sig selv.

Eksempel. Vi leger med balloner over nettet. Pigerne på den ene side og drengene på den anden side af nettet. Det gælder om at få alle ballonerne over på den anden side.

Som barn oplever jeg:

At jeg gennem leg med andre børn og pædagogisk personale bliver tryg og nysgerrig på at udvikle mig igennem sociale positioner samt gennem demokratiske processer. Ved at kunne engagere mig i leg og fællesskaber skabt af såvel børn som voksne.

Eksempel: Et barn i gruppen der har svært ved at være en del af fællesskabet, får gennem leg med balloner lært en del om sig selv og andres privatsfære. Han får erfaringer med at dele samt får en lille fornemmelse af at mærke sin egen krop. Ligeledes får han erfaring med at se sig selv som værende en vigtig del af fællesskabet.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Social udvikling,* i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- der er inspirerende, udfordrende og foranderlige samt præget af leg og demokratiske praksisser med nærværende, vidende og nysgerrige voksne
- hvor alle er aktive medspillere og udviklere af fællesskaber i empatisk samspil med andre børn og voksne - såvel i som uden for dagtilbuddet
- hvor børnenes egne perspektiver inddrages og mødes med anerkendelse og respekt, når forskelligheder indgår som værdifulde for fællesskabet

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at blive mødt, respekteret og anerkendt, som dem de er i fællesskaber, hvor de kan udtrykke deres følelser og tanker og blive forstået
- at have gode venner og værdi i sig selv, når de deltager i fælles beslutninger og dannes i mødet med det, der er anderledes end dem selv

- at tage hensyn, eksperimentere, udforske, møde modstand og forskelligheder i trygge rammer sammen med gode kammerater og hjælpsomme voksne
- at være kendte i og trygge ved lokalmiljøet samt bekendt med forskellige kulturtilbud og muligheder i området

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres sociale udvikling.

Miniprojektansvarlig	Personalet i børnehaven
Udviklingsfokus ● Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet?	• Vi vil være undersøgende på pædagogens rolle som aktiv med-leger i legeudspil og på hvordan legemanuskripter har betydning for børnesnes mulighed for deltagelse i lege. Derudover vil vi være opmærksom på, hvordan børnene overfører disse legeerfaringer til andre arenaer og hvorvidt det har givet dem øgede mulighed for at indgå i flere legefællesskaber. • Mellemstort lokale i børnehaven eller teltet i Rumpenisseland. Der må gerne være legekøkken m. tilhørende 'madlegetøj'. Der skal være madrasser og soveposer. Der deltager fire børn i gruppen og det er hver formiddag. Der går en pædagog fra i ca. en halv til hel time.
Miniprojektets fokus ● Hvad handler dit/jeres miniprojekt om? ● Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)?	• Miniprojektet skal styrke børnenes sociale udvikling igennem legeudspil via voksenstyrede legemanuskripter. Dvs. at en pædagog igangsætter en rolleleg (familieleg – far-mor-børn-leg) og giver forskellige indspark i legen til de børn, som har brug for støtte. Fx via forskellige sætninger og forskellige handlingsforløb, som børnene kan inspireres af og forhåbentlige tage med sig ud og benytte i andre legefællesskaber. • Miniprojektet vil bidrage til børnefællesskabet og til de enkeltes børns mulighed for deltagelse i legefællesskaber og derigennem styrke deres sociale udvikling.

	• Vi vil dokumentere hvordan børnene løbende deltager i projektet, samt hvordan og om de deltager i andre legefællesskaber end før set. Gennem analyse af vores pædagogiske refleksioner/dokumentation over børnenes deltagelses i legefællesskaber både i og uden for projektet, samt på inddragelse af børnenes perspektiver vil vi evaluere på projektet.
Projektdeltagere • Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet?	• 4 rumpenissebørn deltager i projektet. Det skifter lidt, hvilke børn der deltager – alf afhængig af hvilke børn, der har brug for social støtte i børnegruppen. Det forløber hver tirsdag og torsdag formiddag, hvor der går en pædagog fra i ca. en halv til hel time. Projektet startede d. 10. nov. og har varet frem til 15. dec.
Læringsblomsten - Børneperspektiver (Temaer og mål i Læringsblomsten) • Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet?	• At alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer • Fællesskabet, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse
Læringsblomsten - Professionelt perspektiv (Det pædagogiske grundlag samt temaer og mål i Læringsblomsten) • Hvad forventer du/I at opleve, erfare og lære gennem miniprojektet?	• Vi skal lære at skabe inspirerende, udfordrende og foranderlige miljøer, som er præget af leg og læring i praksisser med nærværende, vidende og nysgerrige voksne. • Vi skal have fokus på at skabe og udvikle børnefællesskaber, hvor alle børn har lige muligheder for deltagelse og derigennem at udvikle og indgå i empatiske samspilsrelationer.
Viden og handlemåder • Hvilken faglig viden og særlige handlemåder vil du/I bringe i spil i forbindelse med miniprojektet?	EVA 'Social udvikling' og EVA 2019, 'Leg for børn'. Benyttelse af legeudspil i form af legemanuskripter.
Plan for miniprojektet Lav en plan for, hvordan miniprojektet helt konkret skal foregå, herunder: • Hvordan vil I dokumentere sammenhængen mellem det	• Vi har gjort vores formål med miniprojektet tydeligt og vi vil dokumentere med fokus på børnenes deltagelse i legefællesskaber i og uden for projektet.

læringsmiljø I etablerer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? ● Hvad skal være i fokus for dokumentationen?	● Miniprojektet har til formål at skabe lige mulighed for børnenes deltagelse i legefællesskaber og særligt at støtte de børn, som har udsatte positioner ift. dette. (fx på baggrund af sprogvanskeligheder) ● Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber og at alle børn udvikler empati og relationer.
Tidsramme ● Hvor, hvornår og hvor længe skal miniprojektet finde sted? ● Hvor og hvornår evaluerer I?	● Miniprojektet startede d. 10. november og har været igangsat 2 gange om ugen af en times varighed. Det er blevet afholdt i skoven, samt i et af rummene i børnehaven. ● Vi evaluerer efter jul og nytår.
EVALUERING EFTER GENNEMFØRELSE	**EVALUERING EFTER GENNNEMFØRELSE AF MINIPROJEKT**
Refleksion over praksis ● Hvilke nye sanselige erfaringer om samarbejde mellem børn og pædagogisk personale har miniprojektet givet dig/jer? ● Hvilke nye erfaringer har I hver især fået om egne måder at reagere og handle på i konkrete situationer i pædagogisk praksis? ● Hvilke nye forståelser om udvikling af læringsmiljøet har miniprojektet givet anledning til? ● Hvilken viden og hvilke handlemåder er du/I blevet nysgerrige på, at arbejde videre med?	● Børnene er blevet bedre til at orientere sig mod de voksne, når de mangler hjælp i en legerelation og søger også de voksne, som potentielle legedeltagere. ● Vi har erhvervet os erfaring med betydningen af voksnes deltagelse i leg – særligt med henblik på børn, der har vanskeligt ved at komme ind i legefællesskaber. Hvordan vi helt konkret og bedst muligt støtter deres deltagelsesmuligheder heri. Gennem verbale legeredskaber, samt mulighed for små legefællesskaber til at øve sig i. Derudover vigtigheden af pædagogernes rolle i legen med børnene og via dette, at signalere til de andre børn, at de børn som kan have vanskeligt ved legefællesskaber også kan være gode legekammerater. ● Vi har erhvervet os nye forståelser af vigtigheden af små legefællesskaber og at disse legefællesskaber skal stilladseres af voksne, som kan støtte og tilvejebringe redskaber, som børnene kan tage med sig videre i andre legefællesskaber. ● Vi er blevet nysgerrige på at arbejde videre med legefællesskaber og legemanuskripter, samt at have en øget opmærksomhed på pædagogers deltagelse i leg med børnene.
Læringsblomsten – Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse ● Se jeres dokumentation igennem og beskriv:	● Børnene er set taget initiativ til familielegen uden for projektet og på eget initiativ. ● Børnene er begyndt at fordele roller selv og at byde ind på de forskellige roller. ● Børnene efterspørger projektet ● Der er set etableret nye legerelationer efterfølgende, hvor der er blevet leget familieleg.

• hvor ser du/I, at det læringsmiljø I har etableret, har påvirket børnene? • hvordan har det påvirket børnene?	• De børn, som har vanskeligt ved at indgå i legefællesskaber er set være mere aktivt deltagende med nogle af de børn, som de har været i miniprojekt med.
Opfølgning • Hvordan, hvornår og med hvem vil du/I følge op?	• Vi vil følge op med børnene og høre, hvordan de ser og opfatter deres egen deltagelse i legefællesskaberne. Vi vil spørge børnene individuelt og i grupper. Dette vil vi gøre februar 2021
Videndeling • Hvordan vil du/I dele viden med kollegaer, leder og samarbejdspartnere i øvrigt?	• Vi vil på et personalemøde dele vores viden med vores kollegaer.
Øvrige tanker og forståelser	

Praksisfortællingens titel og datering

Praksisfortælling - Social udvikling

Eksempel 1:

Vi er i garderoben. Vi skal have tøj på og pakke tasker fordi vi skal i skoven. Vi bruger garderoben som et læringsrum for bl.a. sociale kompetencer.

Hugo er lige startet i børnehave. Han kommer fra dagpleje hvor der ikke har været fokus på selvhjulpenhed. Han har vanskeligt ved at håndtere opgaven.

”Du skal tage din flyverdragt på”.

Mia der har garderobeplads ved siden af, har gået i børnehaven i 2 mdr. og mestrer flere aspekter i garderoben.

Hugo reagerer på opgaven med klynke-lyde og øjenkontakt til den voksne der har placeret sig på en stol midt i rummet, ca 1,5 meter fra ham.

Den voksne spørger til hvad det er der er svært ”Hvad siger du Hugo, prøv at fortæl mig hvad du mener”

Hugo ” min flyverdragt” vender sig og peger på flyverdragten.

Den voksne kan se at Mia følger med, så hun beder hende vise Hugo hvordan man gør når man skal have flyverdragten ned.

Mia er straks klar og viser mens hun fortæller hvordan man gør.

Det lykkes efterfølgende Hugo med hjælp fra Mia at få flyverdragten ned fra knagen.

De har skabt en relation.

Eksempel 2:

Vi er i skoven.

Hilde kan ikke rigtig ”komme ind” i den leg hun gerne vil.

2 andre piger leger mudderkager-pynte-leg. De putter mudder i hver sin spand og henter ting i naturen til at pynte med. Hilde henvender sig uheldigt og siger ”min kage er pænere end din”. De andre piger klager til en voksen og siger at Hilde driller.

Den voksne sætter sig med Hilde på skødet og siger at det var ikke særlig pænt sagt, ”Jeg synes da det er nogle pæne kager, må jeg være med.”

Den voksne må gerne være med. Hilde sidder stille lidt og iagttager hvordan de andre børn og den voksne snakker om deres kager. Den voksne roser hele tiden det de andre piger gør og kommer med forslag til hvordan de kan pynte.

Hilde tager en pind op fra joden og siger ”Se det er et lys i lagkagen” Giver den til den ene pige, som smilende tager imod. Den voksne forstyrres af et barn der er færdig på multtoilettet og rejser sig. Pigerne bliver i legen, de har skabt en relation.

En anden form for praksisfortælling:

Mål

1. Alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber samt udvikler empati og relationer
2. Alle børn lærer at der i fællesskabet er plads til forskellighed, dette er med til at se det som en ressource og det er i fællesskabet vi lære demokrati

Pædagogisk miljø skabes gennem fælles samlinger dagligt

Pædagogisk miljø skabes gennem fælleskabskabende lege (kyllingemor, Banke bøf, toiletfange)

Eksempel:

Vi har dagligt samling inden frugt spisning. I huset/legepladsen/skoven har vi som voksne set på lege pladsen at der en interesse for at lege sammen i en større grupper, flere og flere børn er begyndt at lege gemmeleg

Rummet vi spiser vores frugt madpakker er husets motorikrum. Dvs. at vi her har en stor tumlemadras store yoga bolde, 2 ribber samt en klatrevæg. Desuden er der et stort gulvareal som vi fint kan bruge til fællesskabende lege eller lege hvor der Kan dannes nye fællesskaber 2 og 2 enten pige/dreng eller pige/pige eller dreng/dreng eller hele gruppen

Inspirerende, udfordrende og foranderlige: Dette gøres for at lære barnet at udfordre, udforske og erfarer sig selv og andre. Samt få tillid til egne potentialer. Dette gøres på en demokratisk legende måde i tilgangen til det enkelte barn samt fællesskabet. Dette gøres ved at være en nærværende, Inspirerende, vidende og nysgerrig voksen.

Eksempel:

Til samling har vi med udgangspunkt i det tidligere beskrevede eksempel valgt at lege fisker fisker. Alle børn står i den ene ende af rummet og råber/siger ”fisker, fisker hvor dybt er vandet?” hvortil den voksne svarer og viser med egen krop at vandet er så dybt, ”men hvordan skal vi så komme over til dig?” ”I skal dreje rundt” Alle børn begynder at dreje rundt om sig selv samtidig med de bevæger sig ned til den voksne.

Aktive medspillere og udviklere af fællesskabet.

Dette gøres for at lære barnet empati og demokrati.

Eksempel:

Ved frugtsamlingen om morgenen har børnene udtrykt ønske om at lege en røver og soldater leg (fangeleg) sammen. Den voksne foreslår derfor forskellige fangelge man kan lege heriblandt toiletfange. Det vil børnene gerne lege og denne fangeleg leger vi så sammen lige inden frokost.

Egne perspektiver inddrages og mødes med anerkendelse. Dette gøres for at lære egne og andres grænser og privatsfære.

Eksempel:

Ved samling har vi delt børnene i grupper med to i hver (dreng/pige) (Vi har denne dag flere piger end drenge så derfor er den ene voksne sammen med den ekstra pige og agere derfor dreng) hver gruppe bliver bedt om sammen at gå et bestemt sted hen i rummet (det højre hjørne) ude på disse "poster" fortæller den voksne hvad for en aktivitet der skal laves. F. eks. Pigen står med spredte ben, drengen kravler under hendes ben. Drengen Ligger sig på gulvet, pigen træder hen over. Osv.

Barnets oplevelser

At jeg gennem leg med andre børn og pædagogisk personale bliver tryg og nysgerrig på at udvikle mig igennem sociale positioner samt gennem demokratiske processer. Ved at kunne engagere mig i leg og fællesskaber skabt af såvel børn som voksne.

Eksempel:

Et barn i gruppen der har svært ved at være en del fællesskabet lære gennem fangelege og to og to legene at se sig selv bedre i fællesskabet og derved ser hun også bedre de andre børn. I en fangeleg får hun øjnene op for at det kan være sjovt at lave noget sammen med andre og i to til to legene får hun øjnene op for at der findes andre børn der gerne vil hende som person og at det er ok at være hende.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Kommunikation og sprog,* i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- hvor voksne anvender et nuanceret og nærværende sprog samt sikrer alles mulighed for at indgå i sproglige samspil og dialoger på tværs af alder, køn, modersmål og social baggrund
- hvor alle har adgang til såvel analoge som digitale bøger, spil og skriveredskaber, som kan anvendes med og uden voksnes hjælp
- hvor de fysiske rammer giver plads til samtaler af høj kvalitet i leg, rutiner og planlagte aktiviteter, og voksne sikrer alle lige deltagelsesmuligheder ved at gå bagved, ved siden af eller foran i samvær og aktiviteter

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- positive, nærværende voksne og kammerater, der justerer deres opmærksomhed i forhold til dem og kammeraterne, mens de øver sig i at spørge, lytte og tilbyde relevante svar til hinanden

- erfaringer med at sprogliggøre deres tanker og behov og at være inddraget i det sociale samvær, så de opbygger stærke relationer på tværs af alder, køn, modersmål og social baggrund
- at både kroppen, talen og skriftsproget er i brug, når vi udforsker vores ideer, relationer og fælles omverden

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres kommunikation og sprog.

Miniprojektansvarlig	
Udviklingsfokus ● Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet?	● Hvordan kan vi understøtte at børnene automatisk vælger sproglig kommunikation i sociale fællesskaber Vil forståelse af sig selv bidrage til at understøtte at børnene vælger sproglig kommunikation i sociale fællesskaber Kan en vokseninitieret sprogleg bidrage til at sprogligt svage børn får en plads i det sprogligt stærke fællesskab. Vi vil se at børnene leger legen uden voksen støtte og at alle børn forstår legens elementer og selv forhandler roller og kompromisser
Miniprojektets fokus ● Hvad handler dit/jeres miniprojekt om? ● Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)? ●	Vi vil sætte legen, Ulven og de 7 gedekid af Brdr Grimm, i gang som en vokseninitieret aktivitet. Den voksne uddeler roller på skift og børnene agerer legens elementer, mens den fortælles. Børnene får at vide hvad de skal sige, og hvordan de skal lave toneleje om for at understrege legens forskellige elementer. Feks har ulven forskellig stemmeleje i forskellige situationer i legen. Den voksne giver ekstra støtte til sprogligt svage børn. Legen skal udvikle børnenes sproglige kompetencer.

Projektdeltagere ● Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet?	Alle børn og personale i mellemgruppen (4-5 år) 12 børn og 2 voksne. Vi vil inddrage forældrene ved at fortælle om legen og hvordan den udvikler sig.
Læringsblomsten - Børneperspektiver (Temaer og mål i Læringsblomsten) ● Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet?	Vi forventer at børnene oplever positive voksne og kammerater der justerer deres opmærksomhed ifht andre. Vi forventer at børnene oplever at det er sjovt og giver en god følelse at lege med sproget i fællesskabet, og det kan give dem lyst til at lege med sproget.
Læringsblomsten - Professionelt perspektiv (Det pædagogiske grundlag samt temaer og mål i Læringsblomsten) ● Hvad forventer du/I at opleve, erfare og lære gennem miniprojektet?	Vi har en forventning om at opleve nye sider af børnenes kompetencer. Og selv være en del af børnenes sproglige fællesskab. Og give nye deltagelsesmuligheder til alle børn særligt dem der har sproglige vanskeligheder.
Viden og handlemåder ● Hvilken faglig viden og særlige handlemåder vil du/I bringe i spil i forbindelse med miniprojektet?	Det er vigtigt at børnene opbygger deres sproglige kompetencer for at kunne forstå sig selv, hinanden og deres omverden. Og for at kunne indgå i sociale fællesskaber. Sproget er medvirkende til at børnene er aktive deltagere i sociale fællesskaber og udviklende legerelationer For at kunne indgå aktivt er det vigtigt at have et alderssvarende sprog

Plan for miniprojektet Lav en plan for, hvordan miniprojektet helt konkret skal foregå, herunder: ● Hvordan vil I dokumentere sammenhængen mellem det læringsmiljø I etablerer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? ● Hvad skal være i fokus for dokumentationen?	Til en samling vil vi fortælle historien om Ulven og de 7 gedekid, med vægt på de replikker som karaktererne har. Dagen efter vil vi iscenesætte fortællingen, hvor børnene indtager de forskellige roller og selv siger de replikker som der var fokus på i går. Dette vil muligvis foregå over et par dage, så børnene bliver tryg ved legen og replikkerne. Det er derefter vores ønske at børnene selv vil begynde at lege legen uden at vi voksne blander os i den.
Tidsramme ● Hvor, hvornår og hvor længe skal miniprojektet finde sted? ● Hvor og hvornår evaluerer I?	Projektet vil foregå 2. – 6. november. Derudover vil legen måske selv køre på børnenes eget initiativ i en længere periode. Vi evaluerer projektet 21. december (pædagogisk dag).
EVALUERING EFTER GENNEMFØRELSE	**EVALUERING EFTER GENNNEMFØRELSE AF MINIPROJEKT**
Refleksion over praksis ● Hvilke nye sanselige erfaringer om samarbejde mellem børn og pædagogisk personale har miniprojektet givet dig/jer? ● Hvilke nye erfaringer har I hver især fået om egne måder at reagere og handle på i konkrete situationer i pædagogisk praksis? ● Hvilke nye forståelser om udvikling af læringsmiljøet har miniprojektet givet anledning til? ● Hvilken viden og hvilke handlemåder er du/I blevet nysgerrige på, at arbejde videre med?	Vi er blevet bekræftet i, at den pædagogiske praksis vi har valgt på bagrund af vores erfaring med børnegruppen, holdt stik.

Læringsblomsten – Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse ● Se jeres dokumentation igennem og beskriv: ● hvor ser du/I, at det læringsmiljø I har etableret, har påvirket børnene? ● hvordan har det påvirket børnene?	Vi har erfaret at gruppen rigtig gerne vil bygge videre på historier som personalet fortæller blandt andet ved selv at iscenesætte små rollespil og dramatiske genfortællinger. Vi har erfaret at børnene tager præmisser fra den vokseninitierede leg videre og leger forsimplede udgaver. I dette tilfælde udviklede den dramatiserede leg om Ulven og de 7 gedekid sig løbende til også at blive en fangeleg, hvor ulven skulle fange gedekiddene. Vi har erfaret efterfølgende, at børnegruppen er begyndt at lege flere lege, hvor alle børnene deltager (12 børn).
Opfølgning ● Hvordan, hvornår og med hvem vil du/I følge op?	Vi følger op i vores team (Mette og Søren). Det er ikke planlagt at der ellers skal følges videre på miniprojektet, og det ses som et afsluttet projekt.
Videndeling ● Hvordan vil du/I dele viden med kollegaer, leder og samarbejdspartnere i øvrigt?	Miniprojektet deles med leder som lægger det hjemmesiden så offentligheden har mulighed for at læse det. Derudover så skal det med på teammøde og personalemøde, således vi kan dele det og drøfte det sammen.
Øvrige tanker og forståelser	

Praksisfortællingens titel og datering

Sproglig udvikling

Hos os taler vi sammen om alt muligt. Vi griber samtaler med børnene der hvor de er.

F.eks. fortæller et barn at han har fået pitabrød til aftensmad, et andet barn blander sig i samtalen og fortæller at hun har fået frikadeller. Den voksne spørger ind til om der var andet, f.eks. sovs og kartofler.

Samtalen forstyrres af et barn der trænger opmærksomhed.

Den voksne genoptager samtalen i rundkredsen inden frugtmadpakke med udgangspunkt i pitabrød og frikadeller og laver en runde hvor alle børn får mulighed for at fortælle hvad de fik til aftensmad i går.

Det styrker børnenes evne til at kommunikere i og med de skal ytre sig og lytte til andre. Den voksne er opmærksom på børn i særlig udsatte positioner, og venter med at spørge dem til sidst. Så de har mulighed for at lytte til de andre og få inspiration til hvad man kan svare. Det styrker også børnenes hukommelse, da de skal forholde sig til noget der skete i går.

Samtalen udvikler sig ved bordet efterfølgende og der snakkes om livretter, den voksne er ordstyrer.

2 piger laver mudderkager, da de har lavet hver en råber den ene ”Hvem vil have kage”. Den anden pige råber også, den første pige siger ”Nej min kage” de mundhugges om hvem der skal uddele/sælge kage.

Den voksne blander sig i legen. Roser deres kager og foreslår at de laver en butik hvor de kan sælge deres kager. Kommer med forslag om at de kan lave flere kager så de har et forskelligt udvalg. Jordbærkage,

chokoladekage, pandekager. De får også råd til at de kan lave penge (blade fra bøgehækken) som de kan dele ud. Den voksne tilbyder sig som bank hvor de andre børn kan hente penge til at købe for.

Her får børnene mulighed for at udvikle legen og får forslag til ord de kan bruge i deres kommunikation. Den voksne giver forslag til hvordan legen kan udvikles, så børnene får udvidet deres forståelsesramme (penge-bank)

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Krop, sanser og bevægelse*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- med plads til kropslig udfoldelse og mangfoldighed, hvor børnenes behov og initiativer følges og kropslig sundhed understøttes
- hvor der udvises glæde ved bevægelse, og voksne muliggør kropslig udfoldelse ude som inde samt sikrer plads til både store armbevægelser og ro til fordybelse
- hvor alle sanser påskønnes og udfordres, så børnene får erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser gennem leg, rutiner og aktiviteter

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at mestre overgange mellem ro og bevægelse og nyde begge dele
- at tage initiativer til leg og eksperimenter med krop og sanser samt have tillid til og glæde ved bevægelse og sansede indtryk
- at kende til og forstå deres krops funktioner og behov samt reagere hensigtsmæssigt på sanseindtryk og kroppens signaler

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres kroppe, sanser og bevægelse.

Renskriv jeres miniprojektbeskrivelser og/eller praksisfortællinger i nedenstående skabeloner – Kopier det antal skabeloner I har brug for og slet evt. uaktuelle skabeloner

Miniprojektets titel og datering

Miniprojektansvarlig	
Udviklingsfokus ● Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet?	Hvordan kan jeg skabe et læringsmiljø, der tilgodeser og understøtter, at alle børn kan udforske og eksperimentere med mange forskellige måder, at bruge kroppen på og styrke deres grovmotorik? Uden at være begrænset af bevægelses hæmmende overtøj og fodtøj. Fokus i dette projekt er hallen som læringsmiljø. ➢ Hvordan skaber jeg et optimalt forløb, som tilgodeser det enkelte barn, med fokus på opbygning af et godt motorisk fundament. ➢ Hvordan kan jeg fremme deltagelsen og lysten hos børn med sanse og grovmotoriske udfordringer? ➢ Hvad er min primære rolle i projektet som pædagog?
Miniprojektets fokus ● Hvad handler dit/jeres miniprojekt om? ● Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)?	Hverdagslivstema – Vokseninitierede aktiviteter. • Jeg har fokus på børn i udsatte positioner. I dette projekt er det 2 børn, der er udfordret socialt, kognitivt, emotionelt og fysisk. • Jeg vil gerne skabe et miljø/rum, der med sine og indretning kan motivere, stimulere og udfordre disse børn. • De aktiviteter der er/tilbydes, er tilrettelagt, så de tilgodeser det enkelte barns behov og vigtigst af alt, er justerbart. • Børnene er løbene med til at justere og ændre aktiviteten, til deres fordel, for at målet med udviklingen skal kunne lykkes og at de oplever succes.
Projektdeltagere	Ældstegruppen – 13 børn – 5-6 årige. 1-2 pædagoger

• Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet?	Forældrene til gruppen, er bekendt med forløbet og der er et godt samarbejde omkring, det enkelte barns kognitive og motoriske udvikling. Forældrene til de pågældende børn, som projektet har fokus på, har også fokus på at skabe rammer for børnenes udviklingsproces i hjemmet, samt give børnene mulighed for at dyrke de fritidsaktiviteter, der vejledes til.
Læringsblomsten - Børneperspektiver (Temaer og mål i Læringsblomsten) • Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet?	• At børnene eksperimenterer med krop og sanser i de aktiviteter der igangsættes, og derigennem får styrket deres grundmotorik. • At børnene, med støtte og guidning, bevæger sig ud af deres komfortsone, og afprøver forskellige bevægelsesmønstre, der gavner deres motoriske udvikling. Den ønskede effekt vil være at se, at børnenes selvværd styrkes. Dette mål vil kunne ses hvis børnene tager aktivt del i aktiviteter, hvor deres motoriske udfordringer tidligere har begrænset dem. Voksenstyrede eller skabt af børnene selv. • At børnene finder glæde ved – og et formål med at bruge sin krop i mange forskellige kontekster. Eks. Fangeleg. Klatre. Hoppe, hinke, kaste og gribe. • At børnene oplever succes og har lyst til at deltage i aktiviteter el. lege med vennerne og i voksenstyrrede aktiviteter, som kræver udholdenhed, vedholdenhed og styrke. • At børnene får skabt et godt motorisk fundament, der kan bygges videre på.
Læringsblomsten - Professionelt perspektiv (Det pædagogiske grundlag samt temaer og mål i Læringsblomsten) • Hvad forventer du/I at opleve, erfare og lære gennem miniprojektet?	• Jeg forventer at kunne skabe et læringsmiljø, hvor børnenes behov og initiativer følges og kropslig sundhed understøttes og udvikles. • Jeg forventer, at få kendskab til børnenes nuværende udfordringer på baggrund af et velfunderet og fagligt begrundet aktivitetsforløb. • Jeg vil gerne opleve, at børnene går tilbage til børnehaven, med et positivt mindsæt og har gjort sig nye erfaringer - og udtrykker deres lyst til at deltage i processen og tager erfaringerne med sig i legefællesskabet i og udenfor børnehaven, i hjemmet og til deres idrætsaktiviteter.
Viden og handlemåder	Fra læreplansserien, tager Jeg udgangspunkt i Bevæg Mig.

● Hvilken faglig viden og særlige handlemåder vil du/I bringe i spil i forbindelse med miniprojektet?	Emu.dk. Det gode børneliv – Børnene ses som kompetente og selvstændige, samtidig med de har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid. Jeg bruger min erfaring fra DGI's gymnastik instruktør kurser og lederuddannelse, samt DGI's trænerguide.
	Jeg forbereder mig på rammer og regler. Jeg tilpasser aktiviteten, så den tilgodeser alle børns muligheder for at deltage og være en del af fællesskabet, med de forudsætninger som barnet har. Jeg har et øget fokus på, at alle børn får/har mulighed for en pause/at trække sig, hvis barnet fysisk eller mentalt, har brug for dette. Jeg vil opfordre fællesskabet til at yde støtte og omsorg for hinanden i processen. Mit mål er at skabe et læringsmiljø, der på baggrund af læreplanstemaet, krop, sanser og bevægelse understøtter at alle børn udforsker og eksperimentere med mange måder, at bruge kroppen på. Fokus er på den sansemotoriske udvikling. De primære sanser – labyrint, taktil og muskel-led-sansen.
Plan for miniprojektet Lav en plan for, hvordan miniprojektet helt konkret skal foregå, herunder: ● Hvordan vil I dokumentere sammenhængen mellem det læringsmiljø I etablerer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? ● Hvad skal være i fokus for dokumentationen?	1-2 dage om ugen, i ca. 1½ - 2 timer i hallen. Skiftevis lille og stor hal. Styrke – Balance – boldspil – ketcher spil – samarbejdsøvelser – lege der udfordrer arbejdshukommelsen samt grovmotorikken. Dokumentation: Billede og video. Børneinterviews. Daglige iagttagelser og faglig sparring omkring det enkelte barns trivsel og udvikling, alene og i fællesskabet. Fokus skal være børnenes trivsel og udvikling af motoriske færdigheder. Jeg vil igennem video og billede dokumentation, kunne evaluere effekten af forløbet.
Tidsramme ● Hvor, hvornår og hvor længe skal miniprojektet finde sted? ● Hvor og hvornår evaluerer I?	Projektstart dec. 2020 – april 2021 Forløbet evalueres, justeres og tilrettelægges fra gang til gang på baggrund af børnenes trivsel og udvikling.

	Den endelige evaluering er ultimo marts.
EVALUERING EFTER GENNEMFØRELSE	**EVALUERING EFTER GENNNEMFØRELSE AF MINIPROJEKT**
Refleksion over praksis ● Hvilke nye sanselige erfaringer om samarbejde mellem børn og pædagogisk personale har miniprojektet givet dig/jer? ● Hvilke nye erfaringer har I hver især fået om egne måder at reagere og handle på i konkrete situationer i pædagogisk praksis? ● Hvilke nye forståelser om udvikling af læringsmiljøet har miniprojektet givet anledning til? ● Hvilken viden og hvilke handlemåder er du/I blevet nysgerrige på, at arbejde videre med?	Midtvejs evaluering. Børnene udtrykker glæde ved at skulle i hallen. Børnene viser tillid til og tryghed ved de voksne i de forskellige aktiviteter. Jeg ser hallen som et godt læringsmiljø, især vinter og efterår, der kan give børnene muligheder, for at bruge kroppen optimalt. De er ikke hæmmet af stort overtøj og vinterstøvler eller andet fodtøj, der hæmmer dem sansemotorisk. Jeg vil gerne inkludere børnene mere i processen, så de får større ejerskab i forhold til deres egen kropsbevidsthed og deres styrker og svagheder, kognitivt og fysisk.
Læringsblomsten – Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse ● Se jeres dokumentation igennem og beskriv: ● hvor ser du/I, at det læringsmiljø I har etableret, har påvirket børnene? ● hvordan har det påvirket børnene?	Jeg kan se en positiv udvikling fra gang til gang. Børnene udfordrer sig selv, med hjælp og støtte fra voksne eller en eller flere venner. Jeg kan se, at de andre børn viser respekt og yder omsorg, for de udsatte børn. De lytter til dem og inkludere dem i fællesskabet. Eks. På legepladsen, rollelege, fysisk udfordrende lege i skoven eller i hallen.
Opfølgning ● Hvordan, hvornår og med hvem vil du/I følge op?	Jeg vil, sammen med min kollega og leder, ud fra iagttagelser, billede og video materiale indsamle viden, som kan bruges i et nyt projekt.
Videndeling	Når projektet er evalueret i april, vil jeg vende resultatet med mine kollegaer på et personalemøde.

• Hvordan vil du/I dele viden med kollegaer, leder og samarbejdspartnere i øvrigt?	
Øvrige tanker og forståelser	

Praksisfortællingens titel og datering

Vi laver fodboldtræning.

En gruppe børn spiller meget fodbold. De er generelt gode til at ramme bolden og spille kamp. De er også gode til at lave fair hold. Den der ikke er så god får rolle som dommer eller målmand.

Der opstår ofte konflikter da ikke alle kender reglerne. Flere af børnene går til fodbold i deres fritid.

Flere af børnene er også rigtig gode til at lave jublescener når der scores et mål eller ved en særlig god redning eller tackling. Det er der andre børn der ikke kan håndtere, hvilket også fører til konflikter.

Enkelte børn har særligt vanskeligt ved at overskue regler og tager det meget nært når de andre scorer og laver jubelscener. Eller dommeren dømmer frispark.

Det er en balancegang for personalet at finde en form der tilgodeser de forskellige tilgange børnene har til legen/aktiviteten.

Det aftales at lave et forløb med fodboldtræning hvor alle børn i gruppen deltager. Det er ca 30 min-1 time vokseninitieret leg/aktivitet hver dag i en uge.

Alle børn deltager da det vil give de børn med særlige behov et indblik i at der er mange forskellige måder og niveauer. Det vil ligeledes give de børn der i forvejen er gode, en forståelse for at ikke alle har samme niveau som dem selv. Det er en øvelse i at alle kan være med uanset tilgang til aktiviteten.

Der er særlig fokus på regler, og at det er dommeren der har det sidste ord. Og at man jubler når nogen laver mål, finter eller laver en særlig fin redning. Og man kan få det gule kort hvis dommeren siger det. (Gul kort: pause på 2 minutter).

Efterfølgende sætter personalet stikbold i gang da det særlig træner evnen til at kunne være i nederlag og ”tackle” når andre juble når man”dør”.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Natur, udeliv og science*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- der understøtter spontan glæde ved naturen, og hvor bæredygtige praksisser udfoldes
- hvor børnenes lyst til at udforske naturfænomener og lege med tal, former og mængdeopfattelser anerkendes og mødes relevant.
- hvor børnene får erfaringer med at genkende, undres og udtrykke sig om årsag, virkning og andre forklaringer på sammenhæng, mens voksne etablerer en bro mellem konkrete oplevelser og naturvidenskabens forståelser og begreber

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- glæde ved og forbundenhed med naturen samt kendskab til naturvidenskabeligt og matematisk funderede begreber og forklaringsmodeller.
- erfaringer med at observere og undersøge naturfænomener i den nære og større omverden

- begyndende forståelse for betydningen af bæredygtig udvikling samt mine muligheder for selv at bidrage

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på natur, udeliv og science.

Miniprojektets titel og datering

Udviklings-fokus

- **Hvad er vi nysgerrige på at undersøge og afprøve i og omkring vores pædagogiske læringsmiljø?**
- **Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle – og hvem deltager?**

Natur, udeliv og science
Jeg vil som pædagog gerne skabe et læringsmiljø, der skal understøtte børnenes spontan glæde ved naturen.

Mål: At give børnene redskaber til at være nysgerrige på en forskningsproces, som de alene eller i fællesskab kan bruge som viden til videnformidling.

Ældstegruppen, 5-6-årige og 1 pædagog
Fokus på dyreliv i skovbunden.

Nogle af børnene har fundet nogle snegle i græsset.

De kommer til mig og undrer sig.
Vi tager udgangspunkt i mikroforsker metoden, så det er børnenes egen undring og spørgsmål der er i fokus.

Viden og handlemåder

- **Hvilken faglig viden og særlige handlemåder vil vi bringe i spil i forbindelse med miniprojektet?**

Mikroforsker metoden.

Bruge de 7 trin:

- Gå ud i naturen
- Jeg undrer mig over
- Hvorfor er det sådan (hypoteser)
- Læg en plan
- Hent oplysninger
- Vi har fundet ud af
- Fortæl til andre

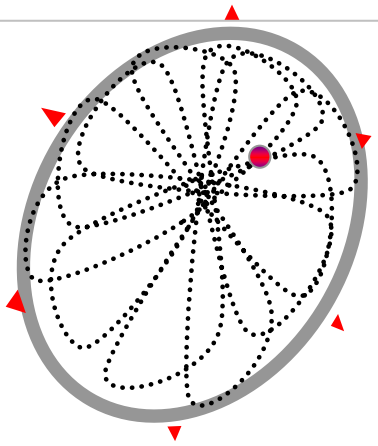

Børneperspektiver

Temaer og mål i Læringsblomsten

- **Hvad forventer vi, at børnene vil opleve, erfare og lære?**

At børnene, i deres proces får kendskab til naturvidenskab gennem nysgerrighed og observation.

At se at børnene i dagligdagen, viser at de har fået erfaring med at genkende, undres og udtrykke sig om årsag og virkning. Og en begyndende matematisk opmærksomhed.

At børnene er motiverede og oplever sig selv som mikroforskere, der på egen hånd kan indhente viden og være undersøgende og nysgerrige på forskning.

Evaluering

- **Refleksioner over vores sanselige erfaringer under projektet**
- **Analyse af vores dokumentation: Hvor ser vi, at det læringsmiljø vi har etableret, har påvirket børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse - og hvordan?**
- **Hvilken viden og handlemåder vil vi arbejde videre med?**

Det er tydeligt, at processen, har fremmet børnenes nysgerrighed og viden. Børnene sætter ord på deres erfaring, når de fordyber sig i naturen og støder på de dyr, som de har forsket i.

Børnene viser hensyn og har respekt for dyrene.

Børnene har udvidet deres legerelationer. Det ses ved, at børnene har fået en fælles interesse for at mikro forske og at de bruger hinandens viden og interesse, til at finde svarerne på deres undren.

Jeg vil gerne bruge mikroforsker metoden som et fast redskab i naturformidling til alle aldersgrupper i børnehaven.

Plan for Miniprojektet

- **Hvor, hvornår og hvor længe?**
- **Hvad og hvordan vil vi dokumentere og evaluere, samt vidensdele og følge op?**

1-2 dage. Når børnene har fundet svar på deres hypoteser.

Der dokumenteres og videns deles i form af foto, tegninger, børnenes egne historier om dyrene og plancher.

Professionelle perspektiver

Temaer og mål i Læringsblomsten samt det pædagogiske grundlag

- **Hvad forventer vi voksne at opleve, erfare og lære?**

Jeg forventer at lære, hvordan jeg som pædagog, lader børnenes hypoteser og spørgsmål være i fokus.

Jeg vil gerne blive god til at være undrende og ikke komme med svar, men i stedet støtte børnene i deres proces og have mit fokus på at hjælpe børnene med en overskuelig beskrivelse af deres plan for projektet. Eks. Bruge illustrationer i stedet for ord.

Jeg vil gerne opleve, at processen gør børnene nysgerrige på naturformidling og naturen omkring dem.

Praksisfortællingens titel og datering

I vores børnehave kan man som barn slet ikke undgå at komme ud i naturen, og vi har overvejende børn der er glade for og trygge ved at færdes i naturen.

Vi har stor fokus på naturen som læringsrum og benytter os dagligt af de mange forskelligartede muligheder naturen giver af oplevelser, erfaringer, viden og kilde til leg.

Feks har vi haft meget blæsevejr og regnvejr i denne vinter (2019-2020). Det har givet os mulighed for at lære om hvorfor det blæser, sproglige finurligheder som feks "vinder bider" og mange erfaringer med vand og mudder. Hvis jeg hopper i vandpyt bliver jeg våd og skal bruge tid på at tage tørt tøj på. Hvis jeg leger med vand med strikvanter bliver de våde og jeg får kolde fingre. Men også erfaringer med at grave kanaler og se vandet løbe som en flod og tømme en vandpyt. Eller snak om hvordan vandpytten forsvinder af sig selv når vandet fordamper og kommer tilbage som regn når vandet samler sig til en sky på himlen.

På samme måde griber vi læringen der hvor den er.

Feks Et barn udtrykker utryghed ved en edderkop der kravler på bordet hvor vi sidder spiser. Den voksne griber muligheden for læring. Tager edderkoppen op i hånden og viser at den ikke er farlig. Og fortæller om at edderkopper er gode til at fange fluer og myg, at det er dens mad. Det aftales at når måltidet er slut går vi på jagt efter edderkoppespind for at se om der er fanget fluer.

Ligeledes udeliv. På Hjemly har vi vidtstrakte muligheder for at opleve udeliv i mange facetter. Vi har adgang til Hjemlys 2 busser og har flere kolleger der har buskørekort. Så vi har rig mulighed for at opleve anden natur indenfor en radius af ca 30-45 minutter. Vi har jævnlige ture ud af huset til Svanninge Bjerge, strand, Ringe by/sø. Og som en tradition har vi i flere år taget færgen til Bjørnø på en heldagstur.

Disse faciliteter og muligheder byder på en række af oplevelser som understøtter dette læreplanstema.

Herunder den matematiske opmærksomhed.

Vi er på stranden og fanger/finder krabber. Børnene har en spand sammen 2 og 2. Vi samles og alle tæller hvor mange krabber de har. Undervejs lægger vi antallet sammen så vi finder ud af hvor mange krabber vi har i det hele.

Samme strand. Vi kigger ud over havet og tæller hvor mange skibe vi kan se.

Børn elsker at samle sten, så vi tæller hvor mange sten man kan have i lommen og taler om at afhængig af størrelsen kan man have flere eller færre.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Her kan I se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Kultur, æstetik og fælleskab*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- hvor alle får oplevelser og erfaringer med egne og andres kulturelle normer, traditioner og værdier både som aktive deltagere og tilskuere
- hvor de fysiske rammer og et varieret udbud af materialer og medier inspirerer til at være undersøgende og skabende på tværs af alder, køn samt social og etnisk baggrund
- hvor voksne gennem samskabende praksisser understøtter engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed i forehold til æstetiske ind- og udtryksformer

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- at få aktiveret sanser og følelser i samvær med kammerater og voksne - såvel i som uden for dagtilbuddet
- scene- og billedkunst, film, musik og litteratur samt mulighed for at deltage både som tilskuer og udøver
- adgang og kendskab til forskellige materialer og medier samt mulighed for at udfolde mig skabende og undersøgende med og uden voksne

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på kultur, æstetik og dannelse.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
Evalueringen skal offentliggøres.
Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

På Hjemly har vi teammøde en gang om ugen og personalemøde en gang om måneden. På disse møder evaluerer vi handleplaner på børn og særlige perioder/arrangementer ved bl.a. at bruge SMTTE-modellens fem elementer. Denne model benytter vi også til, at sikre kontinuerlig evaluering af vores pædagogiske læringsmiljøer og de 12 mål under de styrket læreplaner. Vi benytter også praksisfortællinger, som en måde at styrke vores fagligehed, men også sikre en indsigt i hinandens daglige praksis.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan?

Materialet fra de løbende evalueringer, som er beskrevet i forrige afsnit, anvendes som dokumentation for evaluering af det samlede arbejde med den pædagogiske læreplanlægning, der ifølge dagtilbudsloven skal foretages mindst hvert andet år. Formålet med samlede evaluering er, at afgøre og redegøre for, i hvilket omfang vi har levet op til det fælles pædagogiske grundlag og de tolv fælles mål under de seks læreplanstemaer.

Der udarbejdes et fælles evalueringsdesign for alle dagtilbud i Faaborg-Midtfyn Kommune, som offentliggøres på kommunens hjemmeside FMK.dk